

ЮРІЙ ІВАНОВИЧ ГУБСЬКИЙ

До 70-річчя від дня народження

Відомому українському біохіміку, доктору медичних наук, професору, члену-кореспонденту НАМН України, заслуженому діячу науки і техніки України Юрію Івановичу Губському 1 жовтня 2015 р. виповнилося 70 років.

Народився Юрій Іванович у м. Харкові, де із золотою медаллю закінчив середню школу. Ще в шкільні роки поклав собі за мету присвятити життя науковим дослідженням у галузі біохімії, біофізики та молекулярної біології, застосуванню фізико-математичних і фізико-хімічних концепцій і методів у медицині та біології. Навчався у Харківському медичному інституті, на медико-біологічному факультеті 2-го Московського медичного інституту імені М. І. Пирогова (фах «біофізика»), механіко-математичному факультеті Харківського державного університету, з 1966 р. – у Київському медичному інституті імені О. О. Богомольця (лікувальний факультет), який з відзнакою закінчив у 1969 р. та як іменний стипендіат імені О. О. Богомольця був занесений до Золотої книги пошани КМІ.

Наукові дослідження Ю. Губський розпочав у студентські роки під науковим керівництвом видатного українського біохіміка, одного з перших учнів акад. О. В. Палладина, члена-кореспондента АН УРСР А. М. Утевського. Після закінчення Київського медичного інституту імені О. О. Богомольця він навчався в аспірантурі кафедри біохімії КМІ під керівництвом відомого українського вітамінолога професора Є. Ф. Шамрая. Саме з Київським медичним інститутом (зараз – НМУ імені О. О. Богомольця) пов'язана значна частина науково-педагогічної діяльності, фахового і творчого життя Ю. І. Губського, де він пройшов шлях від аспіранта до професора, завідувача Центральної науково-дослідної лабораторії (1986–1987 рр.), а з 1997 до 2010 р. – завідувача створеної за його пропозицією кафедри біоорганічної, біологічної та фармацевтичної

хімії. Ю. І. Губський є автором перших україномовних підручників для студентів вищих медичних та фармацевтичних навчальних закладів III–IV рівнів акредитації: «Біологічна хімія» (2000; 2008; 2011 рр.), «Біоорганічна хімія» (2004 р.), підручника для англomовних студентів «Bioorganic Chemistry» (2009 р.) та навчальних програм для вищих медичних навчальних закладів держави з цих дисциплін.

З 1987 до 1992 р. Ю. І. Губський працює заступником директора з наукової роботи і в.о. директора Київського НДІ фармакології та токсикології МОЗ України (сьогодні – Інститут фармакології та токсикології НАМН України), де засновує відділ біохімічної фармакології ІФТ і проводить разом зі своїми учнями розробку фундаментальних питань пошкодження клітин за дії ксенобіотиків фосфорорганічного та хлорорганічного походження.

Із 1992 до 2000 р. Ю. І. Губський працює на адміністративній та науково-організаційній роботі в МОЗ, ВАК та НАМН України: на посаді заступника голови Вченої медичної ради МОЗ України (1991–1992 рр.), начальника управління та атестаційного відділу медичних, біологічних, хімічних та аграрних наук ВАК (1992–2000 рр.), як член Президії ВАК України (1992–1997 рр.). Він обирається першим Головним вченим секретарем (1993–1996 рр.), членом Президії АМН України (1992–1997 рр.). За визначний особистий внесок у створення національної системи атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в Україні Ю. І. Губському в 1997 р. було присвоєне почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України».

Проф. Ю. І. Губський є одним із провідних вчених нашої країни в галузі медичної біохімії, біохімічної фармакології та токсикології фізіологічно активних сполук. Основними напрямками його багаторічних наукових досліджень стало вивчення молекулярних

механізмів пошкодження біомембран та геному клітин печінки і головного мозку, наукове обґрунтування біохімічних та фармакологічних ефектів антиоксидантів.

Ю. І. Губським та його учнями зроблено значний науковий внесок у проблему біохімії оксигеназних та вільнорадикальних реакцій в біологічних системах, розв'язання молекулярних механізмів ураження мембран та генетичного апарату клітини в умовах активації вільнорадикальних процесів. Пріоритетними розробками Ю. І. Губського та наукової школи, яку він очолює, є цикл робіт, присвячених дослідженням апоптотичної загибелі клітин у разі пошкодження ДНК високотоксичними біоцидними ксенобіотиками, вивченню реакцій ліпопероксидації в ядерному хроматині, ролі іонів кальцію в порушенні метаболічних процесів в умовах антиоксидантної недостатності та дії високотоксичних фізіологічно активних сполук. Він висунув та обґрунтував пероксидно-кальцієву теорію хімічного ушкодження гепатоцитів, концепцію про роль апоптозу як альтернативного механізму загибелі клітини за її токсичного ураження.

В останні роки Юрій Іванович плідно розвиває актуальні медико-соціальні проблеми паліативної та хоспісної допомоги в Україні, питання фармакологічного знеболювання в паліативній онкології.

Автор близько 650 наукових робіт, у тому числі широко відомих монографій та наукових довідників, зокрема: «Коррекция химического поражения печени» (1989); «Химические катастрофы и экология» (1993); «Лекарственные средства в психофармакологии» (1997), «Смерть клетки: свободные радикалы, некроз, апоптоз» (2015). Під його науковим керівництвом підготовлено 19 докторських та 11 кандидатських дисертацій з біохімії, фармакології, токсикології та суміжних наукових дисциплін.

Ю. І. Губський постійно веде значну науково-організаційну роботу. Він очолює створену за його ініціативою проблемну комісію МОЗ та НАМН України «Біологічна та медична хімія», у 2005 р. вперше в нашій державі засновує спеціалізовану вчену раду Д 26.003.07 «Медична біохімія». Ю. І. Губський – член центральної ради Українського біохімічного товариства, редакційної колегії «Українського біохімічного журналу» (тепер «The Ukrainian Biochemical Journal»), спеціалізованої вченої ради з біохімії та біотехнології Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України.

Щиро вітаємо Юрія Івановича Губського з його ювілеєм, зичимо міцного здоров'я та подальших творчих успіхів в його багатогранній науково-педагогічній та громадській діяльності.

*Центральна рада Українського
біохімічного товариства,
Редакція і редколегія «The Ukrainian Biochemical Journal»,
Колектив кафедри фармацевтичної,
біологічної та токсикологічної хімії
Національного медичного університету
імені О. О. Богомольця,
Проблемна комісія МОЗ та НАМН України
«Біологічна та медична хімія»*